

A nemzeti gondolat és katonás szellem az iskolában

Korunk egyik legjellemzőbb vonása a technikai érdeklődés, a szociális gondolat előtérbe nyomulása, a gazdasági eszmék s a politika egyre fokozottabb megnyilvánulása mellett feltétlenül a nemzeti gondolat ujszerű fel-lángolása s katonás szellem újraértékelése lett.

A nemzeti gondolat a szomorú emlékü világháború után csaknem minden népnél megerősödött s hatalmas tényezője lett nemcsak a politikának, hanem a kulturának is. Megnyilvánul ez abban, hogy az előző kor szociális nemzetköziségével szemben minden nemzet a maga sajátos igényeit, érdekeit és értékeit helyezi előtérbe. A világháborúban résztvevő nemzetek megújulásra áhitoztak s az ehhez szükséges erőt a nemzeti érzésben találták meg.

Nemzeti gondolatot létesült a fasiszmus éppugy, mint a német nemzeti szocializmus, de nemzeti gondolat lett urrá a francia s az angol politikában is. Közvetlenül az összeomlás után nálunk is uralomra jutott a nemzeti gondolat — sőt talán előbb, mint bárhol nyugaton! —, de fájdalommal kell megállapítanunk, hogy még ma sem elég erős ahhoz, hogy egyetlen érzésben egyesítse a nemzet minden tagját.

Ez a mai nemzeti gondolat azonban egészen más vonásokat tüntet fel annál, amely a múlt században vagy akár csak a világháború előtt is ismeretes volt. Ez a mai nemzeti gondolat bizonyos demokratikus színezetet szerzett, amikor azt vallja, hogy tulajdonképpen a *népi a nemzeti*. A népi gondolat vezetett azután a faji gondolathoz, amely olykor tulzásokba is sodorta a nemzeti gondolatot. A tulhajtott faji gondolat alapján állók éles megkülönböztetést tesznek a saját fajuk és más fajok között s magukat más fajnál különbnek akarják tartani, így indokolva meg világhuralomra való törekvésüket.

Mondanunk sem kell, hogy ez a tulhajtott faji gondolat, sőt faji öntudat más fajok és népek rovására tör s merőben ellenkezik a keresztény felfogással, amely egyformán Isten gyermekeinek tart minden embert, bármelyik fajhoz tartozó legyen is az. De egyenlenséget és kínos ellentétet is szül a nemzetek közösségében, jóllehet minden népnek egyetlen vágya a béke és az ezzel járó nyugodt élet.

Ha azonban e kinövésektől megtisztítva nézzük a nemzeti gondolatot, meg kell állapítanunk, hogy minden elismerésre méltó célkitűzéseket állított maga elé. Különbözik az elmúlt korok nemzeti érzésétől abban, hogy

nemcsak érzéssbeli magyarságot, hanem cselekvőbb hazafiságot követel s mindezt elsősorban a magyar kultúrának népi alapon való magyarrá tételével. Helyesen alapítja meg Szekfü Gyula: »Magyar testvériség, nemzeti szolidaritás és kollektivitás, mindez, amit a politika annyiszor és annyi szóval követel, a legmagasabb, iránytadó szellemi atmoszférában csak ezen az úton valósítható meg: a néptől még ma is fenntartott értékeknek az egész nemzettestbe való átvételével, s ezen az új, mindenkiben megvalósítható kultúrán felépülő nemzeti közösséggel.« (Három nemzedék és ami utána következik.)

A nemzeti gondolattal karöltve jelentkezik az erős fegyelem alatt álló közösségi szellem, amely teljesen katonás jellegű. Minden közös munka fegyelmet, a fegyelem pedig önmegtartóztatást s teljes odaadást kíván. Mindenki egyért s egy mindenkéért, de az erők teljes megfeszítésével és központosításával.

Természetesen itt sem szabad tulzásba esnünk. Nem szabad a mai kor káros testkultuszára gondolnunk, amely a szükséges testápoláson és a mérsékelt sporton felül a testi élvezetek egyedülvalóságára esküszik.

A helyes értelemben alkalmazott testi kultúra több, mint a testi képességek egyszerű fejlesztése, tehát nem pusztán testgyakorlás és a testi ügyességek fokozása. A szó szoros értelmében vett testi kultúra a testi értékek bekapcsolását jelenti a szellemi életbe oly módon, hogy a test értékeit magasabbra emelve, azokat a lelki élet szolgálatába állítsa. Jelenti tehát a test ápolását, gondozását, gyakorlását, erősítését, növesztését, fejlesztését, szépítését, tökéletesítését, de nem öncélként, hanem azért, hogy az embert a tökéletesebb életre, magasabb színvonalra emelje.

A test nemcsak egyszerű hordozója a léleknek, nemcsak eszköze és engedelmes szolgálja, értékei oda csatlakoznak a szellemi értékek mellé s így materiális értékekből kulturális értékekké válnak. A kulturális pedig már nem természet, hanem tökéletesített természet.

Az iskolai testnevelés nem csupán testgyakorlás, hanem a szervezet egységénél fogva a test ápolásán és gyakorlásán kívül kiterjed az egész ember nevelésére. Tevékenysége tehát elsősorban a gyermek egészséges fejlődésére irányul, de tekintetét az értékes lelki tulajdonságok felébresztésére, illetőleg meggyökereztetésére is irányítja. Ilyenek az önuralom, az önálló cselekvésre, egymás megbecsülésére és összetartásra (szolidaritás) való nevelés. A céltudatosan vezetett testgyakorlás elősegíti a gyermek természetes fejlődését, fenntartja tettejét, munkabírást, szép testtartásra és mozgásra nevel, szilárdítja a jelle-

met, acélozza az akaratot, nemesíti az erkölcsöt, végeredményben növeli az ember értékét.

A helyes és jóirányú testneveléssel elejét vehetjük a restségnek, a kényelemszeretetnek, másrészt mivel a test művelése bizonyos fokú merészséget, kitartást kíván, növeli az önbizalmat, bátorságot, önuralmat, lélekjelenlétet, leleményességet is. Ennek keretében tanulják meg a leendő honpolgárok, hogy nemes célokért becsületesen küzdeni s mellettük áthatatosan kitartani a jellem legszebb tulajdonsága. De megtanítja a gyermeket arra is, hogy a tömeghez alkalmazkodjék, egyéni, személyes erő kifejtését, akaratát egy közösen elérendő cél érdekében a közösség akaratának alá tudja rendelni. Így fejlődik ki a gyermekekben a fegyelem és önfegyelmezés, az önfékezés, a bajtársiasság, a közös felelősség, az önmegtartózkodás, a lemondás, az önfeláldozás érzelme.

A módszeresen felépített testnevelési foglalkoztatás lelkiismeretes munkát és kötelességtudást követel, bátorságot kíván, önbizalmat ad, önérzetre és önmaga megbecsülésére nevel, szerénységre szoktat s felemeli a gyermeket arra a fokra, ahonnan nem irigyli társai dicsőségét, viszont a győzelem sem tölti el lelkét göggel. Megtanulja a gyermek azt, hogy önmagával és másokkal szemben igazságos legyen, jóakarattal viselkedjen társai iránt, személyes érdekeit feltétlenül alárendelje a közösség céljainak, és minden tevékenységében a közös feladat szolgálására törekedjék. Az így vezetett testnevelés valóban nevelőiskolája lesz a közösségi életben megkövetelt kívánalmaknak.

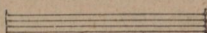
Kifejlődik a gyermek akaratú élete is. Különösen szolgálja ezt a célt az, ha tanulóinktól feltétlenül engedelmességet követelünk, s arra törekszünk, hogy a gyermekek ösztönös érzelmeiket és hajlamaikat alárendeljék a tudatos akaratnak. Ez lesz főforrása a fegyelmezettységnek, a rendszeretnek, a tekintélytisztletnek és a másokkal szemben érzett türelem erkölcsi erőneinek.

A nemzetnevelés egyetemes érdeke azonban úgy kívánja, hogy a jövőben egész testnevelésünket mélyszéles hazafias szellem hassa át és már a legalsóbb fokon is ébressze fel a szülőföld szeretetét, a nemzeti öntudatot, az önzetlen és erős hazaszeretetet s a nemzet érdekeiért való önfeláldozás érzelmét. A testnevelést tehát úgy kell vezetni, hogy azt mindenkor hazafias mozzanatokkal kapcsoljuk össze, rajongó lelkesedést keltsünk nemzetünk iránt, s ennek megnyilvánulására adjunk megfelelő alkalmakat. Minden testnevelési óra egy-egy hazafias ünnepi óra legyen a tanulók számára, melynek sugaraiban érelődik a gyermek erős, öntudatos és nemes lelkü igazi

magyar férfit, asszonyt.

Mint ahogy a nemzeti szellem ápolása és fejlesztése nem szorítkozhatik egyedül egy tantárgy vagy óra keretére, éppugy a katonaság szellemi fejlesztése sem hátrahagyható ki- zárólag a testnevelési órákra. Fel kell használnunk min- den alkalmat (kivonulások, templomba kísérés, más haza- fias ünnepélyen való közreműködés, magatartás az osztályban, feleléskor, stb.), amely ezt a jellemet fejleszti s állandóan ébrentartja, hogy e nemzedék felnőve, egy lel- kében megújódott, izzó magyar érzésű s a szó szoros értelmében vett militarizált polgárai legyenek jobb sorsra érdemes magyar hazánknak.

A magyar nyelv védelmében!

Folytassuk utunkat azon az úton, amelyen legtöbbször találkozunk nyelvünket rontó jelenségekkel.

Nyelvhasználatunk helytelenségének külön csoportja a *kifejezésbeli* idegenszerűségek. Ugyanis egyre több a mindennapi nyelvben az idegen észjárás szolgai módon utánzó kifejezés, szólás és fordulat, vagyis az idegen ki- fejezés. Különösen a múlt század második felében és azóta terjedtek az ilyenek nyelvhasználatunkban. Ekkor lettünk végre a magunk urává s nyelvünk élete — nem kis rész- ben a szabaddá lett sajtó útján — egyre gyorsabb ütem- ben fejlődött. Ezt a fejlődést azonban megfertőzte a ren- geteg sok rossz fordítás, amely eszünk eredeti járását, nyelvünk szellemét rontotta meg, amit annál könnyebben megtehetett, mert a reformkor nyelvújítása a nyelvérzé- ket már amúgy is gyengítette, most azután ez a már ki- kezdett nyelvérzék nem tudott kellően ellenállni a német hatásnak. Hogy miért éppen a német hatásnak, azt meg- magyarázza földrajzi fekvésünk s történelmi ráutaltságunk.

Itt sem szabad azonban tulságba esnünk s ne keres- sünk mindenben idegenszerűséget, ne kiáltunk ki idegen nyelvbéli képnek, szólásnak, kifejezésnek olyan magyar fordítást, amely könnyen érthető és szabatos, ha a ma- gyar észjárásnak megfelel, illetve ha nem rontja nyel- vünket. Sokszor nem is fordítással van dolgunk, hanem pusztán véletlen találkozással, az emberi gondolkodás kö- zösségén alapuló egyezéssel, azonos észjárással, azonos szemlélettel, amely aztán természetszerűen azonos szólás- ban fejeződik ki. A pszichológusok szerint az emberi lélek nagyjában mindenütt egyforma s ezért a képzettársulás törvényei is mindenütt csaknem ugyanazok. A jelentésvál-